

Bilag 1: Høringssvar til Sundheds- og Omsorgsudvalget

Overordnede kommentarer til 'Længe leve København – udkast til Københavns Kommunes sundhedspolitik 2011-2014

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har udsendt et bredt og samlende udspil, der skaber mulighed for samarbejde på tværs af forvaltninger i København.

Teknik og Miljøudvalget støtter op om en samlende og målrettet indsats for at skabe et sundt og godt hverdagsliv for københavnernes. En indsats, hvor forvaltningerne arbejder målrettet med en bred og bæredygtig indsats, hvor der skabes synergi og sammenhæng mellem forvaltningernes konkrete initiativer og planer.

Kommentarer til spor 1. MERE LIV – BEDRE BYLIV

Teknik- og Miljøforvaltningen forventer at fortsætte samarbejdet med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen om fokus på tilgængelighed og fremkommelighed for cyklister og fodgængere i byen. Herunder børns og unges muligheder for at transportere sig sikkert til skole og fritidsaktiviteter.

Muligheden for at gøre brug af Teknik- og Miljøforvaltningens ansvar som tilsynsmyndighed bør drøftes med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, i forhold til almennyttigt byggeri. Her kan eventuelt skabes yderligere fokus på sundhed som et parameter i forbindelse med vedligeholdelse af udenomsarealer. Drøftelsen kan med fordel inddrage vurdering af bygningstype med særlig sundhedsmæssig relevans og differentiering i forhold til udvalgte områder (Vesterbro / Kgs. Enghave; Nørrebro/ Bispebjerg og Amager).

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens ny sundhedspolitik spiller naturligt sammen med Teknik- og Miljøforvaltningens arbejdsområde og indsats for at skabe et grønnere og klimatilpasset København. Sundhedspolitikken fokus på sundhed, leg og bevægelse og målet om at flere københavnere skal leve et fysisk aktivt liv er ligeledes i overensstemmelse med Teknik- og Miljøforvaltningens mål om at skabe mere liv i byen. Målene i Miljømetropolen er også i fin tråd med det sundhedspolitiske udspil, her er fokus på at det grønne og det blå skal binde byen sammen og skabe gode oplevelser til gavn for byens borgere, samt at København skal være verdens bedste cykelby.

Det grønne underbygger sundheden

Teknik- og Miljøforvaltningen vil gerne støtte op om at skabe synergi og sammenhæng mellem forvaltningernes indsatser særligt vedrørende initiativ 1. Mere liv – bedre byliv, om at indrette og udvikle byens rum, så det bliver sjovere og lettere at leve et sundt og aktivt liv i København samt initiativ 2. Sund og aktiv hverdags, hvor sundhed og særligt bevægelse gøres til en del af københavnernes hverdag. Travle bymennesker kan både koble fra og lade op i et af byens rolige grønne områder, eller bruge et andet af byens grønne rekreative områder til fysisk udfoldelse og motion.

Teknik- og Miljøforvaltningen vil gerne medvirke til at skabe grønne sammenhængende stisystemer og skabe sikre grønne gang- og cykelruter til skoler og fritidshjem, skabe attraktive udendørsarealer omkring skoler, daginstitutioner, plejehjem m.m. Vi vil gerne medvirke til at øge fokus på idræt og bevægelse i grønne og blå områder i byen.

Teknik- og Miljøforvaltningen vil gerne invitere til samarbejde og vidensdeling om mere bevægelse i parker, legepladser o. lign. steder, samt til en fælles indsats omkring byens kommunale institutioner med fokus på sundhed, bevægelse og klimatilpasning.

Teknik- og Miljøforvaltningen foreslår at nogle af samarbejdsfladerne målrettes til fælles handlingsplaner og målrettede initiativer, der lægges op som samlede pakker til kommende budgetforhandlinger. Et eksempel på et fælles initiativ kunne være 'grønne forbindelser, der sammenbinder byens grønne og blå områder'. Stier hvor gående, cyklister og folk i bevægelse deler plads med natur og regnvand. Stierne er grønne og fungerer som et grønt sammenhængende netværk i byen og virker som spredningskorridorer for dyr og planter. Hvor det er aktuelt ledes, opsamles og nedsives regnvand, samtidig med at der overalt er fokus på sundhed, leg og bevægelse.

Træer, leg og bevægelse

Grønt i byen er med til at sikre øget livskvalitet og derfor vil Teknik- og Miljøforvaltningens træplantninger og anlæggelse af storbyhaver også bidrage aktivt til at løfte sundheden for københavnernes. Istandsættelsen af alle byens legepladser giver både børn og voksne muligheden for leg og bevægelse i byens rum. Muligheden for udendørs fitness tænkes også ind i legepladsprojektet 'Plads til leg' og ved udvælgelse af et storbyhaveprojekt kunne et særligt tema være sundhed og bevægelse.

Grønne løberuter med drikkeposter kunne også være med til at motivere til øget motion og her kunne en fortsættelse af projektet 'Byens Grønne Puls' være oplagt. Første fase i projektet er anlagt, men der mangler midler til at fortsætte.

Bevægelsesfremmende byrumsprojekter

Teknik- og Miljøforvaltningen vil arbejde for at øge borgernes sundhed og livskvalitet, ved at forbedre mulighederne for at bruge byens rum til bevægelse og idrætsudfoldelse. Konkret er målet - gennem et udviklingsprojekt - at skabe 10 nye bevægelsesfremmende byrumsprojekter, samt et grundlag for at de kan blive gennemført. Projektet vil med sit særlige fokus samtidig være et supplement til andre bylivsindsatser, der samlet arbejder for et mangfoldigt byliv som beskrevet i 'Metropol for Mennesker'.

Med de sundhedspolitiske målsætninger i København, er det nødvendigt at arbejde med målgruppernes sociale profil. Derfor vil projektet også berøre temaet: 'Mere lighed i Sundhed'. Bl.a. vil der være et tæt samarbejde med områdefornyelsen i Skt. Kjelds Kvarter, der har sundhed og bevægelse som hovedtema.

Renere luft og mindre støj

I forhold til at skabe et bymiljø med renere luft og mindre støj har Teknik- og Miljøforvaltningen udarbejdet en støjhandlingsplanen, der omfatter seks fokusområder:

- Støjreducerende asfalt
- Skoler og daginstitutioner
- Eksisterende boliger
- Nye boliger
- Trafikplanlægning

- Påvirkning af transportstruktur

For hvert fokusområde beskrives, hvad kommunen allerede har gjort for at mindske støjen, hvad der er besluttet at gøre, hvilke nye initiativer, der kan sættes i gang for at mindske støjen og kommunes strategi på længere sigt. Målsætningerne og finansieringsbehovet i støjhandlingsplanen bør tænkes sammen med sundhedspolitikken. Det er i denne sammenhæng vigtigt at pointere at EU's grænseværdier for luftforurening skal sikres overholdt hurtigst muligt.

Gå- og cykelkultur i København

Kommentar til afsnittet "Derfor vil vi": Det handler ikke kun om at udvikle byens rum, men også byens gaderum og forbindelser, for at invitere til at københavnernes gå og cykle rundt i byen i stedet for at tage de korte bilture.

Gå- og cykelruter skal have høj komfort med højt niveau af renhold, snerydning og vedligeholdelse af fortove og cykelstier. Et sammenhængende netværk af fodgænger- og cykelforbindelser skal prioriteres for at undgå manglende forbindelser og barrierer, der gør det besværligt at gå og cykle gennem byen.

Udvikling af en gå- og cykelkultur, hvor københavnernes bliver mere bevidste om fordelene ved at gå og cykle; det er sundt og gratis at gå og cykle, det skaber et bedre byliv og bidrager til en levende by, samtidig er det miljøvenligt og fremmer den grønne mobilitet i København.

Teknik- og Miljøforvaltningen er i gang med udarbejdelsen af en fodgængerstrategi, som skal bidrage til at nå målsætningen i kommunens bylivsstrategi "Metropol for Mennesker" om at: "Flere går mere". Her er målet, at i 2015 er fodgængertrafikken steget med 20 % i forhold til i 2008 og denne målsætningen støtter også naturligt op om udkastet til en ny sundhedspolitik.

Konkrete forslag til tekstændringer i boksen "Det kan eksempelvis ske ved at:" (Øverst s. 8)

1. punkt. Slet ordet "etablere" og erstat med "Prioritere færdiggørelse af". Indsæt "og "Cykelsuperstier" efter "grønne cykelruter. Endelig tilføjes "og til omegnskommunerne" sidst i sætningen. Dvs. sætningen kommer til at lyde:

- Prioritere færdiggørelse af et sammenhængende netværk af gåruter, grønne cykelruter og "cykelsuperstier" på tværs af byen og til omegnskommunerne".

Konkret forslag til tekstændring i boksen "Metrobyggeriet kan flytte københavnernes op på cyklen". (Nederst s. 8)

Slet sætningen "Særlige cykelgenveje kan gøre det hurtigere og nemmere at komme gennem byen" og indsæt i stedet følgende sidst i afsnittet: "Skal mulighederne udnyttes, kræver det fokus på god fremkommelighed og god tryghed igennem hele byggeperioden. Det kan kombineres med målrettet oplysning om cykelmulighederne til bilister -evt. med særlig fokus på kortere bilture (under 10 km.)".

Kommentarer til spor 3. MERE LIGHED I SUNDHED

I byens udsatte boligområder pågår en række områdebaserede udviklingsprojekter, eksempelvis boligsociale indsatser og områdefornyelser. De eksisterende indsatser kan bruges som indgang til områderne, når der skal arbejdes med at forbedre sundheden.

Byens udsatte boligområder er karakteriseret ved en socioøkonomisk befolkningsstruktur, der betyder at borgere i udsatte boligområder har et markant ringere helbreds niveau end gennemsnitskøbenhavnseren.

I praksis betyder det, at ikke alene er de udsatte boligområder karakteriseret ved en koncentration af borgere udenfor arbejdsmarkedet, borgere med baggrund i 3. lande, og borgere med et lavt uddannelsesniveau - de udsatte boligområder er ligeledes den fysiske manifestation af den sociale ulighed i sundhed i Københavns Kommune.

I arbejdet med at skabe mere lighed i sundhed, er det derfor væsentligt, at de sundhedsfremmende indsatser er målrettet de konkrete sundhedsmæssige udfordringer, der findes i de udsatte boligområder. Yderligere er det centralt at indsatserne er opsøgende og bolignære, da beboerne i de udsatte boligområder kan være svære at nå med sundhedskampagner og generelle tiltag rettet mod hele befolkningen.

Der ønskes desuden et øget fokus på sundhedsfremmende foranstaltninger i samarbejdet med den almennyttige boligsektor.

Teknik- og Miljøforvaltningen mener derfor, at det er centralt, at kommunens sundhedspolitik i forhold til temaet 'Mere lighed i sundhed', i høj grad kobler sig til andre områdebaserede indsatser. Ikke mindst områdefornyelser og boligsociale indsatser, idet disse indsatser netop også iværksættes der, hvor den københavnske sundhedstilstand har det dårligst.

Som beskrevet i udkastet til sundhedspolitikken, er sundhed, eller mangel på samme, i høj grad betinget af faktorer som uddannelse, arbejdsmarkedstilknytning og boligforhold. Derfor er det også nærliggende at tilrettelægge sundhedstiltag i tæt samspil med uddannelsesinstitutioner, boligorganisationer og beskæftigelsesindsatser. En sådan tilgang, hvor der fokuseres på tværgående samarbejde med relevante parter, vil også yderligere understøtte en bred tilgang til sundhedsbegrebet. En målrettet og opsøgende bolignær sundhedsfremmende indsats, kunne med fordel ske i regi af forebyggelsescentrene og sundhedshusene.

Mulighederne for fysisk aktivitet og bevægelse skal udbygges for borgere i socialt udsatte boligområder

Teknik- og Miljøforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen bør samarbejde om en koordineret gennemgang af eksisterende anlæg, indsatser, aktører og strukturer vedr. idræt, bevægelse og fysisk aktivitet i tre områder med stor social ulighed i sundhed (Vesterbro / Kgs. Enghave; Nørrebro/ Bispebjerg og Amager). Beskrivelsen kunne indgå som grundlag i videre planarbejde omkring byudviklingsaktiviteter.

Tredje punkt under 'Sådan vil vi gøre', bør omformuleres. Der bør i stedet stå at de udsatte områder har behov for en fokuseret sundhedsindsats med udgangspunkt i de eksisterende områdebaserede indsatser.

Sunde rammer skal integreres i planarbejde i socialt udsatte boligområder, herunder helhedsplaner og områdefornyelser

Teknik- og Miljøforvaltningen vil sikre en tidlig inddragelse af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i arbejdet med helhedsplaner og områdefornyelser, med henblik på at styrke fokus på sundhed og livskvalitet. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indgår pt. i afdækning af et muligt samarbejde med Teknik- og Miljøforvaltningen om sundhedskonsekvensvurdering af byplanarbejdet i Skt. Kjelds kvarter.